

**CENTRUL NAȚIONAL
DE EVALUARE
ȘI EXAMINARE**

**DIRECȚIA GENERALĂ
EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚARE
PE TOT PARCURSUL VIEȚII**

**MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI**

**CONCURS PENTRU OCUPAREA POSTURILOR
DIDACTICE/ CATEDRELOR DECLARATE
VACANTE/ REZERVATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

**DISCIPLINA
LIMBA RUSĂ MODERNĂ**

**- București-
2010**

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezentul document conține *Programa pentru concursul de ocupare a posturilor didactice/ catedrelor declarate vacante din învățământul preuniversitar*, adresată cadrelor didactice care predau **limba rusă (limba modernă 1, limba modernă 2, limba modernă 3)** ca disciplină de studiu aparținând de aria curriculară *Limbă și comunicare*.

Programa pentru concursul de ocupare a posturilor didactice/ catedrelor de **limba rusă modernă** declarate vacante din învățământul preuniversitar este concepută astfel încât să asigure cadrul normativ pentru evaluarea ansamblului de *competențe* și de *cunoștințe din domeniul limbii, literaturii, culturii și civilizației ruse*, precum și a *competenței pedagogice*, necesare accederii la funcția didactică de profesor titular. Astfel, conținutul programei se raportează la prevederile Curriculumului național în vigoare, la cerințele programelor pentru evaluările și examenele naționale, și este în acord cu documentele europene de referință ale domeniului [*Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare-predare-evaluaire, Recomandarea Parlamentului european și a Consiliului Uniunii Europene, din 18 decembrie 2006, privind competențele-cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți* (2006/962/EC)].

Prin *cunoștințe de limbă, literatură, cultură și civilizație rusă* se înțelege ansamblul achizițiilor de tip academic dobândite în cadrul studiilor universitare, redată într-o formă sintetică și reconsiderate din perspectiva aplicabilității lor în activitatea didactică.

Această orientare în abordarea conținutului evaluării candidaților pentru ocuparea posturilor didactice/ catedrelor de **limba rusă modernă** declarate vacante se impune cu atât mai mult în condițiile existenței unor programe flexibile și a manualelor alternative, care solicită din partea profesorului un efort suplimentar pentru proiectarea unor demersuri didactice individualizate, în funcție de particularitățile de vârstă și de nevoile de învățare ale elevilor cu care lucrează.

Pe baza programei se va evalua nivelul de cunoaștere a conținuturilor științifice fundamentale de limbă, literatură, cultură și civilizație rusă, a principiilor didacticii și ale metodicii predării-învățării limbilor moderne, în general, și ale limbii ruse, în particular, demonstrarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice, precum și a abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

COMPETENȚELE NECESARE PROFESORULUI DE LIMBA RUSĂ MODERNĂ

Cadrul didactic va trebui să dovedească, în activitatea sa curentă de organizare a procesului de învățare-predare-evaluare, competențe care vizează:

- cunoașterea și aplicarea adecvată a conținuturilor științifice proprii disciplinei;
- cunoașterea și aplicarea corectă a principiilor didactice în metodică predării limbii ruse ca limbă modernă;
- utilizarea corectă a documentelor școlare în vigoare ale curriculumului național, corespunzător nivelului de învățământ cărora li se adresează: structura și componentele programelor școlare, obiective cadru/ obiective de referință, competențe generale/ competențe specifice, arii tematice, acte de vorbire, elemente de construcție a comunicării; sugestii metodologice/ sugestii de activități de învățare;
- planificarea calendaristică, proiectarea unităților de învățare, elaborarea și aplicarea instrumentelor de evaluare inițială, curentă și sumativă; prelucrarea rezultatelor și utilizarea feedbackului pentru reglarea procesului de instruire;
- elaborarea unor secvențe de interacțiune cu elevii, pentru atingerea unui obiectiv al învățării; valorificarea conținuturilor învățării; selectarea activităților de învățare și a materialelor didactice;
- integrarea elementelor de cultură și civilizație în activitatea didactică;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la obiectivele/ competențele și conținuturile învățării;
- capacitatea de a adecva demersurile didactice la particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor;
- capacitatea de proiectare și realizare a demersului didactic trans-, inter- și multidisciplinar;
- capacitatea de a construi un climat educativ interactiv de cooperare, stimulativ, cu scopul creșterii eficienței rezultatelor activităților didactice.

TEMATICA ȘTIINȚIFICĂ

A. LIMBA RUSĂ

Fonetică și fonologie

Sistemul fonetic și fonologic al limbii ruse.

Lexicologie și semantică

Cuvântul ca unitate lingvistică de bază. Sensul cuvântului. Polisemia. Sinonimia, antonimia, omonimia. Vocabularul activ, vocabularul pasiv. Lexicul rus ca sistem deschis (fond original și elemente de împrumut, neologisme, arhaisme).

Frazeologie

Echivalențe totale, echivalențe parțiale, nonechivalențe frazeologice ruso-române.

Morfosintaxă

Substantivul – prezentare generală. Categoriile gramaticale ale substantivului. Clasele lexico-gramaticale ale substantivului.

Adjectivul – prezentare generală. Criterii de delimitare a claselor de adjective.

Particularitățile formelor scurte ale adjectivelor. Gradele de comparație (sintetice și analitice).

Pronumele – prezentare generală. Criterii de clasificare.

Numeralul – prezentare generală. Clasele numeralului.

Verbul – prezentare generală. Categoriile gramaticale ale verbului (diateză, mod, timp, persoană, număr). Aspectul verbal; posibilități de echivalare în limba română. Verbe de mișcare unidirecționale și pluridirecționale, prefixate și neprefixate. Infinitivul, participiul și gerunziul ca forme verbale.

Adverbul – prezentare generală. Clasificarea adverbului.

Cuvintele auxiliare.

Structura propoziției: propoziții monomembre și bimembre. Exprimarea relațiilor temporale, spațiale, instrumentale, condiționale, concesive, cauzale, finale, consecutive, atributive. Structura frazei. Tipuri de fraze. Joncțiunea în frază. Coordonarea și subordonarea în frază.

B. LITERATURA RUSĂ

Curente și orientări în literatura rusă din prima jumătate a sec. al XIX-lea. Romantismul.

A.S. Pușkin – lirica, poemele epice (*Țigani*, *Călărețul de aramă*), romanul în versuri *Evgheni Oneghin*. Rolul lui Pușkin în dezvoltarea limbii ruse literare și a literaturii ruse moderne. Ecoul creației pușkiniene în cultura română.

M.I. Lermontov – lirica, poemul *Demonul*. Romanul *Un erou al timpului nostru*.

N.V. Gogol – promotor al “școlii naturale”. Romanul *Suflete moarte*. Dramaturgia – *Revizorul*.

Curente și orientări în literatura rusă din a doua jumătate a sec. al XIX-lea. Epoca de apogeu a romanului realist rus.

F.M. Dostoievski – creator al romanului psihologic, psihanalitic, polifonic: *Crimă și pedeapsă*, *Frații Karamazov*. Rezonanța universală a operei dostoievskiene.

L.N. Tolstoi – Romanul *Război și pace* (structură, compoziție, gen). Romanul *Anna Karenina* (structură, compoziție, stil). Tipologia personajelor în romanele lui L.N. Tolstoi. Rezonanța universală a operei lui L.N. Tolstoi.

A.P. Cehov – Proza scurtă: *Profesorul de literatură*, *Salonul numărul șase*, *Casa cu mezanin*, *Zvăpăiata*, *Ionîci*; modernitatea și dimensiunea simbolică a povestirilor lui Cehov. Dramaturgia: *Pescărușul*, *Unchiul Vania*, *Trei surori*, *Livada cu vișini*. Rezonanța universală a operei cehoviene.

Orientări și curente în literatura rusă de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX. Modernismul rus, concepții estetico-filosofice și reprezentanți.

S.A. Esenin – motivele liricii lui Esenin. Poetica lui Esenin. Rezonanța universală a operei lui Esenin.

V.V. Maiakovski – Poemele lirice – *Norul cu pantaloni*, *Omul*.

B.L. Pasternak – Romanul lirico-filosofic – *Doctor Jivago*.

M.A. Bulgakov – Romanul *Maestrul și Margareta* – substratul filosofic.

M.A. Șolohov – Romanul *Donul liniștit*. Destinul individual și destinul istoric în roman.

Curente și orientări în perioada sovietică a literaturii ruse.

Tendințe și orientări în literatura rusă contemporană.

C. METODICA PREDĂRII DISCIPLINEI LIMBA RUSĂ MODERNĂ

Procesul de învățământ. Componentele și variantele instruirii și învățării. Procesul de învățământ ca relație între învățare-predare-evaluare. Caracterul formativ-educativ al procesului de învățământ.

Principiile procesului de învățământ. Prezentare generală. Sistemul principiilor didactice.

Strategiile învățării. Învățarea bazată pe competențe.

Metode tradiționale și moderne de învățământ. Eficiența metodelor de învățare în formarea și dezvoltarea competențelor de bază.

Mijloace de învățământ, integrarea acestora în activitatea didactică. Mijloacele didactice – suport al activității didactice. Modalități de selectare și utilizare a mijloacelor de învățământ.

Forme de organizare și proiectare didactică. Planificarea calendaristică. Proiectarea unității de învățare. Proiectarea lecției. Metodica și metodologia proiectării lecțiilor de limba rusă în raport cu tema și scopul lecției.

Evaluarea în procesul de învățământ. Evaluarea – componentă fundamentală a procesului de învățământ. Obiectivele și funcțiile evaluării școlare. Strategii de evaluare a randamentului școlar. Rolul și importanța evaluării în educarea elevilor.

BIBLIOGRAFIE OBLIGATORIE PENTRU TEMATICA ȘTIINȚIFICĂ

A. LIMBA RUSĂ

*** *Filologie rusă*, E.U.B., București, 1990 – 2010

*** *Russkaja grammatika*, pod red. N.I. Shvedova, V.V. Lopatin, Ed. Russkij jazyk, Moskva, 1990.

Chirilă, F., *Limba rusă contemporană. Sintaxa frazei*, E.U.B., București, 1994.

Chirilă, F., *Limba și cultura rusă*, Editura Didactică si Pedagogică, București, 2002.

Chirilă, F., *Limba rusă contemporană. Morfologia*, Editura Fundației România de Măine, București, 2007.

Evseev, I. (coord.), *Limba rusă contemporană*, E.D.P., București, 1982.

Fodor, Ecaterina, *Limba rusă literară contemporană (Fonetică, fonologie, formarea cuvintelor)*, T.U.B., București, 1983.

Fodor, Ecaterina și Vaimberg, S. (red.), *Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română*, T.U.B., București, 1985.

Fomina, M.I., *Sovremennyj russkij jazyk. Leksikologija*, Moskva, 1990.

Formanovskaja, N.I., *Slozhnoe predlozenie v sovremennom russkom jazyke. Teorija i upraznenija*, Moskva, 1989.

Iurac, S., *Limba rusă contemporană: morfologia*, E.U.B., București, 2008.

Nistor, M., *Limba rusă contemporană. Sintaxa propoziției*, E.U.B., București, 2006.

Nistor, M., *Limba rusă contemporană. Sintaxa frazei*, E.U.B., București, 2009.

Oiță, I. et al., *Prelegeri de limbă și literatură rusă destinate cursurilor de perfecționare*, vol. I-IV, T.U.B., București, 1983-1988.

Pedestrașu, A. *Limba rusă contemporană. Sintaxa propoziției*. E.U.B., București, 1994.

B. LITERATURA RUSĂ

Balan, D., *Russkaja poezija XX veka*, București, 1997.

Bălănescu, Sorina, *Dramaturgia cehoviană – simbol si teatralitate*, Editura Junimea, Iași, 1983.

Cotorcea, Livia, *În căutarea formei*, Editura Universității “Al.I. Cuza”, Iași, 1995.

- Cotorcea, Livia**, *Lirica rusă în prima jumătate a secolului al XX-lea. Antologie*, Centrul de multiplicare al Universității "Al.I. Cuza", Iași, 1973.
- Cotorcea, Livia**, *Literatura și civilizația rusă în prima jumătate a secolului al XX-lea*, Centrul de multiplicare al Universității "Al.I. Cuza", Iași, 1980.
- Crasovschi, Axinia**, *Prozatori ruși. Secolele XIX-XX*, E.U.B., București, 2008.
- Dobre, Aneta**, *Serghei Esenin. Textul lumii*, E.U.B., București, 1984.
- Dobre, Aneta**, *Teme și variațiuni*, E.U.B., București, 1994.
- Dobre, Aneta**, *Consonanțe. Poezia rusă modernă*, E.U.B., București, 2009.
- Ghijițchi, A.** *Romantismul rus (Poezia)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.
- Kovács, A.**, *Istoriia russkoj literatury XIX veka*, T.U.B., București, 1986.
- Kovács, A.**, *Poetica lui Dostoievski*, Editura Corint, București, 2008.
- Kuleșov, V.I.**, *Istoriia russkoj literatury. X-XX vv.*, Russkij jazyk, Moscova 1989.
- Olteanu, Antoaneta**, *Literatură rusă contemporană. Direcții de evoluție a prozei*, Editura Paideia, București, 2005, sau ediția a doua, *Proza rusă contemporană*, Editura Paideia, București, 2008.
- Pop, M.**, *Ce este literatura? Școala formală rusă. Antologie*, Editura Univers, București, 1984.
- Șoptereanu, V.**, *Istoriia russkoj literatury konca XIX – načala XX vekov*, T.U.B., București, 1982.
- Șoptereanu, V. (coord.)**, *A.S. Pușkin în contextul cultural românesc*, T.U.B., București, 1984.
- Teodorescu, L.**, *Dramaturgia lui Cehov*, Editura Univers, București, 1972.
- Uliu, Adriana**, *Prelegeri de literatură rusă modernă*, Universitatea din Craiova, 1995.
- Vârsta, Izolda**, *Istoria literaturii ruse din sec. XVII-XIX și începutul sec. XX*, vol.I, Editura Fundației «România de Măine», București, 2001.

C. METODICA PREDĂRII DISCIPLINEI LIMBA RUSĂ MODERNĂ

- *** *Cadrul european de referință pentru limbi: învățare-predare-evaluare*, <http://www.bice.md/UserFiles/File/publicatii/cadrul.pdf>
- *** *Curriculum Național. Ghid metodologic de aplicare a programelor de Limba rusă. Primar – gimnaziu*. (coord. Singer, Mihaela), București, 2001.
- *** *Curriculum Național. Ghid metodologic. Aria curriculară Limbă și comunicare. Liceu* (coord. Singer, Mihaela), București, MEC, Consiliul Național pentru Curriculum, 2002.
- *** *Ghid de evaluare. Limbi moderne* (coord. Gramaticescu, Sorina), București, Serviciul Național de Evaluare și Examinare, Aramis, 2001.
- *** *Recomandarea Parlamentului european și a Consiliului Uniunii Europene, din 18 decembrie 2006, privind competențele-cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:ro:PDF>

Cercez, M. *Observații privind strategiile didactice pentru predarea limbii materne și a limbilor moderne, în Abordări interculturale în teoria și practica limbilor*, București, Institutul de Științe ale Educației – Universitatea “Petroil și gaze” din Ploiești, 2002.

Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, Ed. Polirom, Iași, 2006.

Cristea, Sorin, *Studii de pedagogie generală*, EDP, București, 2004.

Cristea, Sorin, *Fundamentele pedagogiei*, Ed. Polirom, Iași, 2010.

Cucoș, Constantin, *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, ediția a III-a, Ed. Polirom, Iași, 2009.

Marinescu, M., Chirilă, F., *Metodica predării limbii ruse*. București, 1993.

Neacșu, I., *Instruire și învățare*, EDP, București, 1999.

Noveanu, E. *Scurtă privire asupra unor fundamente teoretice și a transpunerii lor în practica predării limbilor străine. În: Abordări interculturale în teoria și practica limbilor*, București, Institutul de Științe ale Educației – Universitatea “Petroil și gaze” din Ploiești, 2002.

Noveanu, E., Pană, Ligia-Iuliana, *Didactica limbilor moderne*, București, E.D.P., 1981.

Stan, I. T., *Obucenie russkomu jazyku*, Cluj-Napoca, 1995.

Note:

1. Sunt obligatorii documentele școlare reglatoare valabile în anul școlar în care se susține concursul – planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examenele și evaluările naționale.
2. Sunt obligatorii conținuturile manualelor școlare pentru disciplina **limba rusă**, cuprinse în *Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar*.

Grup de lucru:

Cornelia DUMITRIU – cercetător științific – Consiliul de Curriculum al MECTS

Maria OSIAC – lector univ. dr. – Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Litere, București

Maria ȘTEFAN – prof. grad I – Școala cu clasele I- VIII *A. S. Pușkin*, Brăila